

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

НЕРУБАЙСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ЛЦЕЙ № 1 НЕРУБАЙСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ОДЕСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Одеса - 2023

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 8 від 23 лютого 2023 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ірина Анатоліївна Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ Євгенія Василівна Тягнирядно

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О.Я.Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 264 с.

© Кафедра педагогіки

Університету Ушинського, 2023

©Нерубайський академічний ліцей № 1 Нерубайської сільської ради,
Одеського району Одеської області, 2023

закладена в інклюзивне навчання. У дистанційному навчанні батьки стають нашими партнерами, стають каналом комунікації між учителем і учнем з ООП.

Література

1. Тафінцева С. Моделювання педагогічних ситуацій як засіб підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації школи. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка, 2009. №5. С.137-141.

2. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Київ, 2010. 195 с.

3. Основи інклюзивної освіти: навч-метод. посіб / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. Київ : А.С.К., 2012. 308 с.

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Л.І. Калбанцева,

вчитель англійської мови

Нерубайського академічного ліцею № 1,

Нерубайської сільської ради,

Одеського району Одеської області

Актуальність дослідження. Сучасному освітньо-виховному процесу притаманно переважання вербальних методів навчання та виховання, недооцінка значення спілкування школярів для розв'язування провідних задач і завдань на уроках іноземної мови, відсутність цікавих для учнів форм та методів організації навчальної діяльності тощо. Тому нагальною потребою сучасної системи освіти при викладанні іноземних мов є впровадження нових форм та методів навчання й виховання, що забезпечують розвиток особистості кожного школяра.

Розв'язанню цієї проблеми сприяє впровадження інтерактивних інформаційних технологій навчання на уроках іноземної мови. Саме вони ефективніше, ніж інші педагогічні технології, сприяють інтелектуальному, соціальному й духовному розвитку школяра.

В.Сухомлинський зазначав, що школа має бути не коморою знань, а середовищем думки. Тоді предмет, що його викладає вчитель, стає не кінцевою метою його діяльності, а засобом розвитку дитини [3].

З метою розвитку особистості дитини ми використовуємо інтерактивні інформаційні методи навчання у навчально-виховній роботі на уроках іноземної мови.

Аналізуючи досліджувану проблему у фаховій літературі, ми звертаємо увагу, що питанню інтерактивного інформаційного змісту педагогічної освіти приділяється належна увага (В. Гриньова, В. Євдокимов, І. Зязюн, В. Лозова, О. Мороз, І. Прокопенко, В. Семиденко, А. Троцко), зокрема вчителів початкових класів (Н. Бібік, О. Бабакіна, П. Гусак, О. Остряньська, О. Савченко, Л. Хомич). Висвітленням проблеми основ медіаосвіти займались В. Безрукова, Т. Дмитренко, В. Доманський, І. Климова, М. Прокоф'єва, І. Ревенко) [3].

Проблемою підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до розробки та шляхів засвоєння медіауроків цікавились О. Абдуліна, О. Гилязова, С. Гончаренко, В. Горшкова, Ю. Колесніченко, О. Мариновська, Ю. Сьомій, Ю. Тюнніков [1].

У концепції Нової української школи, а також у Законі України «Про освіту» достатньо актуалізовано питання академічної свободи, що надає вчителю право самостійно обирати форми, методи навчання, методичне забезпечення освітнього процесу, а також вільно розвивати свої професійні компетентності за принципами доступності, відкритості, вільного вибору. Надана вчителю свобода у професійній діяльності передбачає особисту відповідальність, прагнення до постійного самовдосконалення, самореалізації і творчості, що також є професійними цінностями [2].

Ми у дослідженні хочемо акцентувати увагу на проведенні медіауроків іноземної мови, які виховують культуру термінологічного спілкування, розширюють ерудицію учнів, формують комунікативну спроможність, необхідну для спілкування в усній та письмовій формі.

Медіаурок англійської мови – один із важливих елементів медіаосвіти в

сучасних загальноосвітніх закладах, оскільки розвиває критично-аналітичне мислення, що допомагає орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати явища та події в час прискореного науково-технічного прогресу. Такий урок сприяє вихованню національно-мовної особистості, дає змогу більш ефективно формувати мовну, комунікативну, мовленнєву та соціокультурну компетенцію в різних сферах і жанрах мовлення, формує предметні компетентності, враховуючи психологічні та вікові особливості кожного учня [4].

Учні опрацьовують отриману інформацію, створюють медіапродукт за результатами своєї дослідницької діяльності, за змістом твору, під час опрацювання характеристики героя, біографії письменника. Ця ефективна форма допомагає узагальнювати, відпрацьовувати, повторювати, систематизувати і створювати нове на основі вивченого.

Навчальний матеріал, поданий у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожної дитини, дає змогу проявити активність та творчість. Оскільки сучасні діти багато часу проводять online, реальне спілкування стає мистецтвом, якого потрібно навчати. Для цього чудово підходить метод **сторітелінгу**.

Сторітелінг (у перекладі з англійської мови согу означає «історія», а telling - «розповідати»; отже, сторітелінг – це розповідь історій) – це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. Пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває в учнів уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Історії дають змогу розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, учні та вчитель створюють правильні й більш якісні взаємостосунки. Мистецтво сторітелінгу – це один із найприродніших і водночас найефективніших способів надати навчальному процесу особливої якості [4].

Скрайбінг - процес візуалізації складного змісту просто й доступно, під час якого замальовка образів відбувається прямо під час передачі інформації [4].

Можна також виділити кілька найпоширеніших видів відеоскрайбінгу –

мальований, аплікаційний та онлайн-скрайбінг

Мальований скрайбінг є класичним видом скрайбінгу. У кадрі зображуються картинки, піктограми, схеми, діаграми, записуються ключові слова. Це відбувається паралельно з текстом, що звучить за кадром.

Аплікаційний скрайбінг - на довільний фон у кадрі накладаються чи наклеюються готові зображення, які відповідають тексту, що озвучується. Магнітний скрайбінг є різновидом аплікаційного, єдина відмінність - готові зображення кріпляться магнітами на презентаційну магнітну дошку.

Онлайн-скрайбінг – при створенні цього виду скрайбінгу використовуються спеціальні програми й онлайн-сервіси, наприклад PowToon, VideoScribe. З їх допомогою відео можна створювати за готовими шаблонами, однак безплатні можливості зазначених сервісів обмежені [4].

Як зазначалося вище, навчання має розвивати самостійне критичне і творче мислення, культуру спілкування. З цією метою вже давно використовують проектну технологію, залучаючи ресурси мережі Інтернет. Але велика кількість інформації в мережі та її якість не тільки не спрощують процес роботи над проектом, але є дуже цікавими, наприклад, у формі «escape room» (різновид квесту без мережі Інтернету [2]). На уроках використовуємо також технологію «вебквест».

Квест – це цілеспрямований пошук, це загадка. Нині ця технологія використовується та позначається як одна із різновидів комп'ютерних ігор, пов'язаних із пригодами [3]. Це детектив, у процесі якого розгадується таємнича діяльність як найбільш вдалий спосіб використання Інтернету на уроках.

Процес створення вебквесту не завжди лінійний, але є певні кроки, які допоможуть створити власний. Нині в мережі Інтернет існують спеціальні сайти для створення і використання цієї технології, на яких можна знайти шаблони і детальну інструкцію з її створення (приклад найбільш популярного англomовного сайту для створення вебквестів)

Але можна цікаво провести урок у грі - головною метою якого є пошук виходу з класної кімнати. На виконання цього завдання чуємо, й бачимо

приблизно одне й те саме, при цьому графічний ряд фіксується на ключових моментах аудіоряду.

Інтелект-карти - досить поширена технологія критичного мислення. За визначенням, інтелект-карта (ментальна карта, карта розуму, або карта пам'яті, думок (англ. Mind map) - це діаграма, на якій відображаються слова, ідеї, завдання, або інші елементи, що розташовані радіально навколо основного слова або ідеї [4].

Основним напрямом є використання для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей.

Застосування інтелект-карт у навчанні школярів може дати позитивні результати, оскільки діти вчать систематизувати, структурувати і запам'ятовувати ключову інформацію, а також відтворювати її в подальшому. Розумові карти допомагають розвивати креативне і критичне мислення, пам'ять, увагу учнів, а також зробити процеси навчання більш цікавими, результативними.

Мета створення карт може бути різною: запам'ятовування складного матеріалу, передача інформації, прояснення для себе якогось питання, їх можна використовувати у великій кількості різноманітних ситуацій: у професійній діяльності, навчанні, для індивідуального планування тощо [4].

Хмара слів (хмара тегів, або зважений список) - це візуальне відтворення списку слів. Виходять барвисті карти, і їх із легкістю можна зберегти для уроків або вставити в презентацію за новою темою.

Щодня сучасний учень має засвоїти цілий масив різних відомостей за шкільною програмою. І хоча для навчання є практично необмежені можливості доступу до інформації, доцільно використовувати на уроках метод графічної систематизації - хмару слів.

За допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми у більш наочний спосіб [2]. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації. Використання сучасних програм створення таких хмар не забере багато часу, а навчання буде більш ефективним. Хмару слів можна легко згенерувати

власноруч, використовуючи спеціальні програми. Наприклад, програма \WordArt (Tagul) - багатофункціональний англomовний сервіс для створення хмар слів. З його допомогою можна створювати яскраві хмари різної форми.

Іншим методом візуалізації на уроці може бути **інфографіка**. Саме інфографіка є одним із новітніх методів, що відповідає тенденціям сучасного інформаційного середовища та широко використовується у сферах, пов'язаних із наданням інформаційного забезпечення діяльності людини [2].

Цінність цього методу полягає в глибокому осмисленні й подальшому різнобічному висвітленні явищ і подій, де за допомогою візуальної подачі інформації відбувається висока концентрація фактів, але не перенасичення ними [4]. Також застосування інформаційної графіки може бути викликано тим, що цей метод є доступним і прийнятним для викладу інформації учням, які отримують відомості швидко, із цікавістю та максимальною інформаційною ефективністю.

Створити власну інфографіку з «нуля» можна за допомогою графічних редакторів, але є й безплатні онлайн - ресурси для створення інфографіки. Вони мають десятки безплатних шаблонів на будь-яку тему, які можна редагувати, тому навіть із найбільш «далекого» до вашої теми зображення можна зробити потрібну візуалізацію. Також на безмежних теренах Інтернету можна знайти вже готові малюнки.

Також ми хочемо зазначити про нестандартні форми та методи роботи під час опрацювання нового лексичного матеріалу, а саме, робота з новою термінологією.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу, зокрема індивідуальної, парної, групової і командної роботи. Для семантизації термінів із метою їхнього кращого запам'ятовування та подальшого застосування в актах комунікації пропонуємо учням цілу низку ефективних методичних прийомів, а саме: *мозковий штурм та розминку* (комплексну діяльність, спрямовану на підвищення зацікавленості й

створення мотиваційного середовища для учнів). Безумовно, вчитель має передбачити лексичні та граматичні труднощі текстів й усунути їх шляхом аналізу й виділення термінів із певної теми, їхню семантизацію, конструювання речень, складання й запис стислих текстів тезисного характеру з цими термінами тощо.

У процесі читання текстів пропонуємо також використовувати метод *«читання зигзагом»*, що передбачає поділ тексту на частини або використання різних текстів за тією ж тематикою. Уривки тексту роздають школярам для читання з подальшим обговоренням із метою з'ясування змісту всього тексту або висловлювання різних точок зору щодо прочитаного.

На етапі *«післячитання»* текстів для кращого засвоєння термінологічної лексики використовуємо *відповіді на запитання, правда/неправда, множинний вибір, заповнювання пропусків у реченнях, поєднання назв термінів із їхніми визначеннями* тощо. Запропоновані вправи належать до індивідуальної форми роботи над лексичним матеріалом, але доцільно використовувати форми парно.

У процесі спілкування учні навчаються вирішувати складні проблемні завдання на основі аналізу обставин і відповідної інформації висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення й робити висновки. Вирішення таких лінгвістичних, комунікативних завдань здійснюється на основі умінь, навичок використання лексико-граматичних конструкцій із термінами.

На нашу думку, на завершальному етапі *«післячитання»* найбільш ефективними видами роботи є *завдання проблемно-пошукового характеру, які* спрямовані на обмін думками й вирішення проблем у процесі спілкування учасників навчальної ситуації та їх участі в різних диспутах.

Активна робота за методикою інтерактивного навчання з впровадженням *дискусії та рольової гри* створює умови для моделювання мовленнєвих ситуацій, що допомагає дітям автоматизувати вживання термінологічної лексики.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що

медіаурок іноземної мови - це гіперсистема, що реалізує різноманітні методи та прийоми, удосконалює, оптимізує використання традиційних методів і засобів навчання, задовольняє вимоги сучасного інформаційного суспільства, і саме учитель має дати учневі спеціальні пошукові знання, навчити навігації в інформаційному просторі, тобто формувати діяльнісно-ціннісний підхід до освіти й самоосвіти.

Результатом медіаосвіти має бути підвищення рівня медіакомпетенції, яка полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню, використанню, критичному аналізу, який доступний для викладу інформації учням, які отримують відомості швидко, із цікавістю та максимальною інформаційною ефективністю [4].

Література

1. Дев'ять онлайн-інструментів для організації цікавих практичних робіт зі школярами. Знахідки для творчого вчителя. URL: <https://naurok.com.ua/post/9-onlayn-instrumentiv-dlya-organizaci-cikavih-praktichnih-robit-zi-shkoiyararni>
2. Іванов В., Волошенюк О. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. URL: <http://www.aup.com.ua/uploads/momg.pdf>
3. Найдьонова Л. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально-психологічної моделі. URL: <http://www.academia.edu/>
4. Радченко І. Майстер-клас: мультимедійні жанри. *Українська мова та література в середніх школах, гімназіях ліцеях та колегіумах*. 2008. № 10. С. 8-17.
5. Сторітеллінг як метод навчання. URL: <https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>
6. Сухарева І. А. Медіа-урок української мови як елемент медіаосвіти в Україні. URL: <https://informatika.udpu.edu>.
7. Федоричак В. 10 порад по створенню інфографіки та інструменти, які вам у цьому допоможуть. URL: <https://lemarbet.com/ua/razvitie-intemet-magazina/10-sovetov-po-sozdaniyoi-infografiki-i-podborka-instrumentov>